

Anonimizirana verzija

Prijevod

C-286/19 - 1

Predmet C-286/19

Zahtjev za prethodnu odluku

Datum podnošenja:

5. travnja 2019.

Sud koji je uputio zahtjev:

Tribunal d'instance d'Aulnay-Sous-Bois (Francuska)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

25. ožujka 2019.

Tužitelji:

JE

KF

Tuženik:

XL Airways SA

TRIBUNAL D'INSTANCE

[*omissis*]

[*omissis*] **AULNAY-SOUS-BOIS**

[*omissis*]

Presuda donesena [*omissis*] na dan 25. OŽUJKA 2019.

[*omissis*]

Nakon saslušanja na javnoj raspravi održanoj 10. prosinca 2018.

[*omissis*]

IZMEĐU TUŽITELJA:

JE, sa stalnom adresom u [omissis] u PARIZU

KF, sa stalnom adresom u [omissis] u PARIZU,

[omissis]

S JEDNE STRANE

I TUŽENIKA:

S.A. XL AIRWAYS, [omissis] TREMBLAY-EN-FRANCE,

[omissis]

S DRUGE STRANE

[omissis]

[orig. str. 2.] Tužbom [omissis] od 17. ožujka 2017. [omissis] JE i KF tužili su društvo XL AIRWAYS [omissis] kako bi mu se naložilo da svakom od njih isplati glavnicu od 600 eura kao odštetu za otkazivanje leta na temelju Uredbe (EZ) br. 261/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2004. o utvrđivanju općih pravila odštete i pomoći putnicima u slučaju uskraćenog ukrcaja i otkazivanja ili dužeg kašnjenja leta u polasku te o stavljanju izvan snage Uredbe (EEZ) br. 295/91 (SL 2004., L 46, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 7., svezak 26., str. 21.), i to uvećanu za zakonske kamate od primitka opomene. Usto, svaki od tužitelja također traži 400 eura naknade štete zbog nepoštenog otpora zračnog prijevoznika, kao i iznos od 500 eura na temelju članka 700. Code de procédure civile (Zakonik o građanskom postupku), osim troškova.

Tužitelji JE/KF navode da su od tog zračnog prijevoznika kupili dvije avionske karte za let Punta Cana (Dominikanska Republika)/Pariz koji je trebao poletjeti 24. svibnja 2014. u 21:20 sati i sletjeti u zračnu luku Roissy CDG 25. svibnja 2014. u 12:20 sati. Međutim, prema tvrdnjama tužitelja, taj je let otkazan te su prebačeni na zamjenski let tek 25. svibnja 2014. u 17:35 sati (prema lokalnom vremenu), tako da su na svoje konačno odredište, odnosno u Pariz, stigli tek sutradan u 7:50 sati.

Slijedom toga, tužitelji su društvu XL AIRWAYS 27. svibnja 2016. i putem svojeg odvjetnika uputili dopis sa zahtjevom za isplatu odštete u paušalnom iznosu od 600 eura po putniku koja je predviđena Uredbom (EZ) br. 261/2004 u slučaju otkazivanja leta na udaljenosti većoj od 3500 kilometara.

Budući da zračni prijevoznik nije postupio u skladu s tim zahtjevom, tužitelji JE/KF podnijeli su tužbu kako bi se o sporu odlučilo u skladu s primjenjivim pravom.

Nakon upućivanja o predmetu se raspravljalo na raspravi održanoj 10. prosinca 2018., na kojoj su stranke prisustvovala [omissis].

Suočeni s mogućnošću da sud prekvalificira otkazivanje leta na koje se poziva u kašnjenje leta, tužitelji JE/KF su pred sudom podnijeli [omissis] zahtjev za obustavu postupka jer bi se u ovom postupku tada postavilo pitanje tumačenja odredbi članka 3. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 261/2004, u skladu s kojima se putnicima trebaju smatrati osobe koje imaju potvrđenu rezervaciju i koje su se prijavile za let u skladu s uvjetima koje je odredio prijevoznik, a u svakom slučaju ne kasnije od 45 minuta prije predviđenog vremena polijetanja, pri čemu se, međutim, potonji uvjet ne zahtijeva u slučaju otkazivanja.

U ovom slučaju tužitelji zahtijevaju odgodu postupka u iščekivanju odgovora Suda Europske unije na prethodna pitanja koja su mu već podnesena na ispitivanje u tom području te nacionalnom sudu podnose nova prethodna pitanja koja se odnose na primjenu istih odredbi i za koja također traže da ih se uputi europskom sudu.

Podredno, tužitelji JE/KF ponovili su zahtjeve i razloge iz svoje tužbe kojom se pokreće postupak, pri čemu su, međutim, iznos svojih zahtjeva za naknadu štete zbog nepoštenog otpora povećali na 1000 eura po putniku, kao i iznos zahtjeva podnesenog na temelju članka 700. Zakonika o građanskom postupku.

Što se tiče zahtjeva za obustavu postupka, predstavnica društva XL AIRWAYS izjavila je, tvrdivši da je sporni incident zapravo kašnjenje leta u smislu europske sudske prakse, da se protivi tom zahtjevu za obustavu s obzirom na to da je pitanje utvrđivanja statusa putnika na temelju članka 3. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 261/2004 vrlo jasno riješeno u sudskoj praksi Cour de cassation (Kasacijski sud). Što se tiče merituma, tuženik zahtijeva odbijanje svih zahtjeva jer se, s obzirom na to da je prema njegovu mišljenju riječ o kašnjenju leta, bez opravdanja tužitelja JE/KF u pogledu njihove prijave za let pod propisanim uvjetima, njima ne dokazuje njihov status putnika koji imaju pravo na odštetu na temelju teksta na koji se pozivaju. [orig. str. 3.]

[omissis]

OBRAZLOŽENJE

Zahtjev za obustavu postupka

[omissis] [odredbe nacionalnog postupka]

[omissis] Člankom 267. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) predviđa se da je Sud Europske unije nadležan odlučivati o prethodnim pitanjima koja se tiču, među ostalim, tumačenja Ugovorâ.

Kad se takvo pitanje istakne u predmetu koji je u tijeku pred nacionalnim sudom protiv čijih odluka prema nacionalnom pravu nema pravnog lijeka, taj je sud dužan pokrenuti postupak pred Sudom, imajući na umu da se člankom R221-37 Code de l'organisation judiciaire (Zakonik o organizaciji sudova) određuje da tribunal d'instance (Općinski sud) odlučuje u zadnjem stupnju u sporovima do vrijednosti od 4000 eura i u žalbama kad zahtjev premašuje taj iznos ili je neodređen.

[*omissis*]

[*omissis*] [odredbe nacionalnog postupka]

U ovom je slučaju nesporno da, s obzirom na to da zahtjevi tužitelja JE/KF ne premašuju iznos od 4000 eura, meritum spora treba riješiti odlukom koja se donosi u zadnjem stupnju i protiv koje nema pravnog lijeka u smislu članka 267. UFEU-a.

Štoviše, iako u konkretnom slučaju postoje ozbiljni razlozi da se činjenice na kojima se temelji zahtjev prekvalificiraju iz otkazivanja u kašnjenje leta, nesporno je da se tumačenjem odredbi članka 3. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 261/2004 u pogledu točaka istaknutih u novim prethodnim pitanjima koja su podnesena sudu može utvrditi primjenjivost odredbi za naknadu štetu predviđenih Uredbom (EZ) br. 261/2004 na spor.

Posljedično, [*omissis*] valja prihvatiti zahtjev za obustavu postupka koji su podnijeli tužitelji [*omissis*], i to do donošenja odluke Suda Europske unije o postavljenim prethodnim pitanjima [*omissis*].

O prethodnim pitanjima

Tribunal d'instance d'Aulnay-sous-Bois (Općinski sud u Aulnay-sous-Bois) suočen je sa znatnim povećanjem pokretanja postupaka obuhvaćenih njegovom teritorijalnom nadležnošću na području zračne luke Roissy-Charles-de-Gaulle, u kojima se ističu prigovori u pogledu načina dokazivanja prijave za letove koji kasne, koji potencijalno podliježu programu za naknadu štete u paušalnom iznosu uvedenom Uredbom (EZ) br. 261/2004.

[**orig. str. 4.**] Dvjesto presudama od 14. veljače 2018. [*omissis*] i 12. rujna 2018. [*omissis*], Cour de cassation (Kasacijski sud) potvrdio je presude koje je donio tribunal d'instance d'Aulnay-sous-Bois (Općinski sud u Aulnay-sous-Bois, Francuska) kojima su odbijeni zahtjevi za naknadu štete u paušalnom iznosu koji su podneseni protiv stvarnog zračnog prijevoznika na temelju prethodno navedene uredbe zbog kašnjenja leta na odredište od više od tri sata. U tim su predmetima tužitelji podnijeli samo dokumente kojima se dokazuje potvrđena rezervacija u elektroničkom obliku i, za jednu rezervaciju, potvrdu o kašnjenju bez imena.

Unatoč toj sudskoj praksi kojom se tumače odredbe članka 3. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 261/2004 na temelju obveznog prava, brojni putnici, koji više ne

raspolažu elementima kojima bi se mogao predočiti formalni dokaz o njihovoj stvarnoj prijavi na predmetne letove i koji navode tehnološki napredak, čija je posljedica, među ostalim, postupni nestanak izdavanja „papirnatih” ukrcajnih propusnica, pokreću velik broj sporova u pogledu tog pitanja.

Osobito se tvrdi da je posjedovanje potvrđene rezervacije o letu dio obične predmnjeve prijave za let u pogledu koje je na zračnom prijevozniku da podnese suprotan dokaz. Ta je analiza potvrđena odlukama određenih općinskih sudova koji su naložili zračnom prijevozniku da podnese podatke iz PNR-a (Passenger Name Record) za sporni let, prema potrebi podložno kazni.

Budući da je 2017. pred tribunal d'instance d'Aulnay-sous-Bois (Općinski sud u Aulnay-sous-Bois) uloženo 2700 spisa o sporovima u području zračnog prijevoza, a 2018. više od 5000 spisa, dobro sudovanje zahtijeva konačno pojašnjenje u pogledu uvjeta za primjenu prethodno navedenog članka 3. stavka 2. točke (a) kako bi se, u samom interesu putnika, omogućilo usklađivanje odluka koje donose sudovi koji su pozvani odlučiti u tim sporovima, općenito u zadnjem stupnju.

Ista je tema već potaknula slanje tajništva Suda Europske unije zahtjeva za prethodnu odluku koji je 3. prosinca 2018. podnesen u okviru postupka tribunal d'instance d'Aulnay-sous-Bois (Općinski sud u Aulnay-sous-Bois) [omissis] i upisan pred Sudom pod brojem predmeta C-756/18. Postavljeno pitanje odnosi se na mogućnost predočenja dokaza o prijavi za let na temelju obične predmnjeve.

U ovom slučaju tužitelji JE/KF najprije tvrde da posljedica sudske prakse prema kojoj se kašnjenje od najmanje tri sata može poistovjetiti s otkazivanjem leta nije ta da su odredbe članka 3. stavka 2. točke (a) Uredbe (EZ) br. 261/2004 primjenjive u području leta koji kasni i da eventualna primjenjivost u tom primjeru u svakom slučaju dovodi do pitanja je li referentni vozni red za polazak leta prvotno predviđeno vrijeme polijetanja ili stvarno vrijeme polaska leta koji kasni.

Što se tiče tereta dokazivanja prijave za let, tužitelji, koji navode novi tehnološki napredak i osobito digitalizaciju ukrcajnih propusnica, ističu pitanje prirode uvjeta predviđenih člankom 3. stavkom 2. točkom (a) Uredbe (EZ) br. 261/2004 kako bi saznali je li riječ o pretpostavkama primjenjivosti navedene uredbe, čije ispunjavanje treba dokazati potrošač, ili pak o razlogu za oslobođenje zračnog prijevoznika od obveze naknade štete, o kojem je potonji prijevoznik dužan predočiti dokaz.

Konačno, tužitelji JE/KF navode neusklađenost koja može postojati između činjenice da se teret dokazivanja prijave za let naloži isključivo putnicima i načela korisnog učinka Uredbe (EZ) br. 261/2004 s obzirom na njezine ciljeve visoke razine zaštite potrošača koji su u ovom slučaju navedeni putnici.

Ta su prethodna pitanja koja su postavili tužitelji bila predmet kontradiktorne rasprave [omissis]. Tuženik je izjavio da se protivi odgodi postupka, pri čemu prethodna pitanja koja su postavili tužitelji smatra neosnovanima s obzirom na to

da je Cour de cassation (Kasacijski sud) svojim [orig. str. 5.] presudama od 14. veljače 2018. i 12. rujna 2018. utvrdio jasnu sudsku praksu koja se sastoji od provjere zahtjeva u pogledu toga jesu li putnici podnijeli dokaz o stvarnoj prijavi na let dostavom svoje ukrcajne propusnice ili nekog drugog elementa kojim bi se mogao predočiti dokaz koji se zahtijeva.

U pogledu toga valja smatrati da pitanja koja su istaknuli tužitelji, iako u osnovi ponavljaju problematiku prethodnog pitanja koje je prethodno upućeno Sudu Europske unije 3. prosinca 2018. u sličnom predmetu, ipak proširuju njezino područje s različitih gledišta pravne analize, tako da se njima omogućuje potpunije ispitivanje teme koja je ovdje kontroverzna.

Posljedično, s obzirom na to da se odluka koju treba donijeti o meritumu donosi u zadnjem stupnju, Sudu Europske unije valja uputiti sljedeća prethodna pitanja:

[omissis] [orig. str. 6.]

[omissis] [navođenje prethodnih pitanja koja su ponovljena u izreci]

[omissis] [odluka o obustavi postupka]

[omissis] [pojedivosti o troškovima]

SLIJEDOM NAVEDENOG

Tribunal (Općinski sud) [omissis]

NALAŽE da se Sudu Europske unije upute sljedeća prethodna pitanja:

1. U pogledu primjenjivosti članka 3. stavka 2. točke (a) u slučaju kašnjenja leta, u njegova dva dijela:

(a) S obzirom na činjenicu da je pravo na odštetu u slučaju uskraćenog ukrcaja ili otkazivanja predviđeno u članku 7. Uredbe (EZ) br. 261/2004 od 11. veljače 2004. sudskom praksom prošireno na kašnjenja leta (CICE, 4. poglavlje, 19. studenoga 2009., predmet C-402/07 i C-432/07, Sturgeon), je li tekstualni uvjet koji se odnosi na prijavu putnika za let predviđen člankom 3. stavkom 2. točkom (a) Uredbe (EZ) br. 261/2004 od 11. veljače 2004., koji se primjenjuje isključivo u slučaju uskraćenog ukrcaja, primjenjiv u okviru odštete koju traži putnik koji je žrtva kašnjenja leta, ali ne i uskraćenog ukrcaja?

(b) U slučaju potvrdnog odgovora na točku (a) prvog pitanja, s obzirom na ciljeve roka predviđenog člankom 3. stavkom 2. točkom (a) Uredbe (EZ) br. 261/2004 („ne kasnije od 45 minuta prije objavljenog vremena polaska”) koji su povezani s pitanjem prevelikog broja rezervacija i ciljevima sigurnosti, treba li taj rok u tom slučaju tumačiti kao „ne kasnije od

45 minuta prije novog vremena polaska leta koji kasni, koje je objavljeno na oglasnim pločama zračne luke ili priopćeno putnicima”? [orig. str. 7.]

2. U pogledu tereta dokazivanja „prijave za let”

U slučaju potvrdnog odgovora na točku (a) prvog pitanja, odnosno, u slučaju primjene članka 3. stavka 2. točke (a) Uredbe (EZ) br. 261/2004 od 11. veljače 2004. na odštetu koju traži putnik koji je žrtva kašnjenja leta:

(a) Jesu li uvjeti predviđeni člankom 3. stavkom 2. točkom (a) pretpostavke primjene Uredbe čije ispunjavanje treba dokazati potrošač ili razlog za oslobodjenje zračnog prijevoznika koji mu omogućuje da dostavi evidenciju putnika kako bi dokazao da se potrošač nije prijavio za let „kako je navedeno u putnoj karti (uključujući i elektronički način) od strane zračnog prijevoznika, tour operatora ili ovlaštenog putnog agenta, ili, ako vrijeme nije navedeno, ne kasnije od 45 minuta prije objavljenog vremena polaska”, u skladu s člankom 3. stavkom 2. točkom (a) Uredbe (EZ) br. 261/2004 od 11. veljače 2004., s obzirom na tehnološki napredak koji sada omogućuje elektroničko izdavanje digitaliziranih ukrcajnih propusnica, nepostojanje vremenske oznake papirnatih ukrcajnih propusnica, posljedično nepostojanje obveze fizičke pojave na šalteru za registraciju i činjenicu da samo zračni prijevoznici imaju sve informacije povezane s prijavom putnika do zatvaranja postupka prijave?

(b) Je li načelu korisnog učinka, ciljevima Uredbe (EZ) br. 261/2004 od 11. veljače 2004. i visokoj razini zaštite putnika i potrošača koja se općenito jamči Uredbom (EZ) br. 261/2004 od 11. veljače 2004. ili drugim odredbama ili pravnim pravilima prava Zajednice, protivno to da se isključivo samom putniku naloži teret dokazivanja prijave za let „kako je navedeno u putnoj karti (uključujući i elektronički način) od strane zračnog prijevoznika, tour operatora ili ovlaštenog putnog agenta, ili, ako vrijeme nije navedeno, ne kasnije od 45 minuta prije objavljenog vremena polaska”, u skladu s člankom 3. stavkom 2. točkom (a) Uredbe (EZ) br. 261/2004 od 11. veljače 2004., s obzirom na tehnološki napredak koji sada omogućuje elektroničko izdavanje digitaliziranih ukrcajnih propusnica, nepostojanje vremenske oznake papirnatih ukrcajnih propusnica, posljedično nepostojanje obveze fizičke pojave na šalteru za registraciju i činjenicu da samo zračni prijevoznici imaju sve informacije povezane s prijavom putnika do zatvaranja postupka prijave?

[omissis]